

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Titulus XXXVII. De Capellis Monachorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

TITULUS XXXVII.

DE CAPELLIS MONACHORUM.

Praeter monasteria, & alia loca Religiosi quandoque Capellas, seu parochias plebanas obtinent, idèo conveniente ordine de his subjungitur

CAPITULUM I.

In Ecclesijs.

PARAPHRASIS.

In ijs Ecclesijs, in quibus Monachi habitant, populus non per Monachum regatur, sed Capellanus ab Episcopo instituitur ex consilio Monachorum, ita ut ejus Capellani ordinatio & depositio, totiusque vitæ conversatio ab Episcopo dependeat.

SUMMARIUM.

1. De jure antiquo non poterant Monachi in suis Ecclesijs habere curam animarum.
2. Vicarius secularis ab Episcopo instituitur, in parochia monasterio unita, in jurisdictione Episcopo subiectus est.
3. Quid de Vicario Religioso in Ecclesia unita?

Notandum primum. Si in Ecclesia, ubi Monachi collegialiter habitant, exercenda sit cura animarum, erga populum, ea non per Monachum administrari debet, sed per Capellanum Sæcularem, ab Episcopo institutum, ad præsentationem Monachorum. Ita hunc textum intelligit *Innoc. & And. Abbas n. 1. Sylvester V. relig. 7. q. 7. Angelus v. Monachum n. 5. Armilla n. 6.* quam rem optimè declarat *hic Abbas n. 5.*

istud procedere secundum jura antiqua, & considerato mero statu Monachorum. At verò spectato hodierno jure Monachi prohiberi non possunt, si curam Parochialis Ecclesiæ monasterio suo unitæ, ex ipso monasterio administrare velint, per aliquem suorum, ab Episcopo examinandum, & approbandum; præterquam si ex primæ foundationis tenore, vel receptâ consuetudine, secularis Vicarius in unita Ecclesia instruendus & intitulandus sit, ut latius docui *in disp. de Prælatiis q. 206. & 207.*

Notandum secundò, Vicarius, qui in parochia monasterio unita positus est, jurisdictioni Episcopi subditus esse debet, idque absolute loquendo, & in omnibus, si sit Vicarius secularis ab Episcopo investitus; ut proinde etiam depositio ejusdem, sive destitutio ad Episcopum spectet, uti *And. hic nota. n. 1. & Barb. n. 6.* Sin autè sit Religiosus obedientiarius, tunc amorio ejus, seu revocatio ad Abbatem pertinet, quamvis etiam Episcopus ex causa justa, si videlicet idoneus non videatur, ad eum per Prælatum amovendum agere possit: quod autem atinet ad visitationem, & correctionem, distinguere oportet, num obedientiarius sit è monasterio exempto, an non exempto; si postèrius, constat, eum absolute subesse Episcopo; si prius, non subest absolute, sed in ijs tantum, quæ ad curam Ecclesiæ, & Parochianorum, Sacramentorum confectio-nem, & administrationem spectant, in quibus proinde ab Episcopo visitari, & delinquens corrigi potest, uti etiam videre est in *Bulla Leonis X. & in Conc. Lateran. anno 1518. apud Quarantâ v. privilegia regularium fol. 509. & plura dixi in citata disp. q. 208. ubi limitationè posui, quam hic Innoc.*

Mmm 3 Ioann.

Ioann. Anđ. & alij habent: nisi parochia unita monasterio, quoad omnia, seu iure plenissimo exempta sit, si videlicet etiam populus ab Episcopo exemptus, & monachorum cura subditus sit, ita ut Abbas quasi Episcopalem in eo loco jurisdictionem obtineat; tunc enim patet, quod Episcopus se intromittere non debeat, secus autem est, si parochia unita sit iure pleno, id est, tam quoad spiritualia, quam temporalia juxta c. 3. de privilegijs, populus autem, & ipsamet parochialis Ecclesia in spiritualibus ab Episcopo non exempta.

CAPITVLVM II.

Dilectus.

PARAPHRASIS.

Cum Ecclesia S. Cæcilie in petitorio & possessorio ab Ecclesia S. Laurentij sita in Parochia S. Cæcilie subjectionem postulari in scrutinij, Baptismo, Capitulis, & similibus; ac Presbyter S. Laurentij sponte confessus esset, quod Ecclesia S. Laurentij scrutinium & Baptisma debeat Ecclesie S. Cæcilie, ac ad Capitulum vocatus venisset; ex aduerso autem Procurator Ecclesie S. Laurentij proponeret, eam immediatè ad Sedem Apostolicam pertinere, ac ab eadem institutionem & destitutionem liberè exercere: Pontifex Ecclesiam S. Laurentij ratione Baptismi & Scrutinij Ecclesie S. Cæcilie obligatam pronuntiavit; in institutione verò, & destitutione, & Capitulo ab imperitione Clericorum S. Cæcilie absolvit.

SUMMARIUM.

1. Potest aliquis simul possessorio recuperando, & petitorio iudicio agere.
2. Confessio Rectoris Ecclesie non collegiata in iudicio facta nocet Ecclesie.
3. Ex eo quod citatus ad Capitulum in eo compareat, ostendi potest possessio subjectionis.
4. Per sententiam contra Ecclesiam ratio-

ne exemptionis, nihil prejudicatur Romana Sed.

Notandum primum Potest aliquis petitorio iudicio recuperanda, & petitorio experiri: qua de re dixi in c. 2. de casibus possessionis. Dicebat autem hic procurator parochiam possessione subjectionis, & obedientie spoliata fuisse, eo ipso, quod Ecclesia S. Laurentij eam denegavit; cum ea præstare solita fuerit. Qua de re Dicitur in c. querelam 24. de elect. & dicitur in auditis nos. 4. de prescript. & in c. subornata 2. not. 3. de re iudicata.

Notandum secundum. Non ideo, quia Ecclesia aliqua præsertim collegiata aut conventualis sita est intra fines parochie, eidem parochie subdita est: quare Pontifex per hanc præsumptionem fundatam in iure communi, & non plus pro Syndico agere pronuntiavit, quam ab isto probatum fuit, maximè propter confessionem Rectoris Ecclesie, quæ dicebatur subdita, quoad scrutinium, Capitulum &c.

Notandum tertium. Confessio Rectoris Ecclesie non collegiata, facta in iudicio, nocet Ecclesie, cum illi jus agendi, & defendendi pro iuribus Ecclesie sue competat: paulò alia est ratio de Ecclesia Collegiata, seu habente conventum, cum enim Prælati saltem in causis adujs, seu maioris momenti, sine Conventu agere non possunt in iudicio, consequens est, ut nec contentio solius Prælati nocet Ecclesie, ut dicitur in c. 2. de test. in 6. ex cap. subornata 21.

Notandum quartum. Si Clericus, vel Religiosus citatus ad Capitulum comparet, ostendi hinc potest possessio subjectionis, uti Gloss. hic monet: requiritur tamen, ut aliquis accesserit tanquam obligatus sit, & non ultrò, ac sponte; quare ait Abbas, hic necessarium esse, ut sæpius vocatus venerit, quod verum est ordinariè loquendo, poterit tamen etiam ex prima citatione apparere, quod aliquis veniat tanquam obligatus, & ita possessio a capitulo propter consultum est, ut v.g. Religiosus exemptus ad parochorum Capitulum vocatus

si veniat, ut de rebus Ecclesiasticis consul-
ter, qui se obligatum non esse arbitrat, ut
de eo in Capitulo protestetur.

Notandum quintò. Si in controversia
subjectionis iudicetur contra Ecclesiam,
quæ dicebat se exemptam, non idem in iure
exemptionis præiudicatur Romanæ Sedi,
quò minus ipsa jus subjectionis immediatè
ostendere possit, ut sumitur etiam ex *c. ad
audientiam 13. de prescript.* & expressiùs
habetur in *cit. c. suborta*, quibus locis id
docui.

CAPITVLVM III.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Abbas & Conventus Rivenfis questi sunt
Honorio III. quòd Episcopus Venerentis
compellere ipsos velit, ut in Prioratibus
suis plures monachos instituerent, cum
tamen facultates Prioratum non suffi-
cerent: tunc litteræ, & mandatum quasi
à Sede Apostolica emanans, afferebatur
ad Abb. S. Albani, in hac forma, ut ipse
inquireret de facultatibus Prioratum, &
si sufficere videat, plures monachos in
singulis Prioratibus institui curet; sin mi-
nùs, inhibeat Episcopo, ne monachos
molestaret super plurium institutione.
Hinc itaque Abbas & Conventus dixe-
rant, sibi per litteras Apostolicas conces-
sum esse, ut in singulis Prioratibus eo-
rum, singuli monachi habitarent (sicuti
antea solebant) dummodo facultates pro
pluribus non sufficiant; veruntamen,
cum id Concilio Lateranensi sub Ale-
xandro III. supra in *c. 2. de statu monach.*
repugnaret, ait Honorius Papa, non cre-
dere se, tales litteras à Sede Rom. ema-
nasse; si autem propter occupationes
fortasse emanarunt, nolle se Concilio
Generalis esse derogatum.

SUMMARIUM.

1. *Littera Apostolica, contra stylum, &*

*praxin Curia scripta de falsitate sunt
suspecta.*

2. *Fieri potest, ut contra Principis volun-
tatem, & hoc nihil sciente, mandata
nomine ipsius spargantur.*
3. *Contra decreta Concilij Generalis non
facile concedit gratiam Papa.*
4. *Leges etiam prohibitoria, quando sunt
extendenda?*

Notandum primum. Si litteræ à Sede
Apostolica v. g. emanent, quæ contra
stylum, & praxin Curia scriptæ sunt, de fal-
sitate debent esse suspecta. Ita etiam habe-
tur in *c. ad te 10. de rescript.*

Notandum secundum. Accidere potest,
& interdum solet, ut litteræ & mandata à Prin-
cipe emanent, præter ipsius scientiam & vo-
luntatem: quare si talis obreptionis suspicio
sit, expectari potest, & interdum debet,
donec Princeps certior factus, & plenè in-
formatus alterum responsum det. Ita etiam
in *c. si quando 5. de rescript.*

Notandum tertio. Papa non facile pri-
vilegia, aut gratias concedit contra decreta
Concilij Generalis; & idem subreptitia
censeri debet impetratio gratiæ, nisi in lit-
teris exprimat clausula derogatoria Con-
cilij Generalis. Ita sumitur ex hoc *c.* & no-
tavit *Gloss. hic in notandis And. in princi-
pio Barbosan. 3.*

Notandum quartum. Leges etiam pro-
hibitoria extendenda sunt ad casum non ex-
pressum, si ex identitate rationis colligi pos-
sit, talem fuisse mentem legislatoris, idem-
que sentiendum de alijs, v. g. pœnalibus,
alioqui non extendendis. Ita sumitur ex hoc
c. & notavit *Abbas. n. 1.* nam in Conc. La-
teran. *c. 2. de statu Monach.* prohibitum
erat, ne monachi &c. soli manerent inter
sæculares, sed cum quibusdam fratribus.
Hoc ipsum autem Honorius III. *hic & in c. se-
quente* ait, de Prioratibus monachorum
in eodem Concilio definitum esse, non qui-
dem verbis formalibus, sed implicite com-
prehensivis, ex perspecta mente legislatoris
ob rationis in Lege expressæ identitatem.

CAPI-

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

Intellexerat Honorius III. quosdam monachos lege Diocesana Episcopi subditos, in Prioratibus habitare solitarios, contra decretum Generalis Concilij sub Alex. III. Ea propter mandat Archiepiscopo Burdegalensi, ut eorum Abbates vel Priores, prævia monitione per Ecclesiasticam censuram compellat, ut vel monachis ad claustrum revocatis, ijs Ecclesijs per seculares ministros deserviri curent; vel si inibi manere velint, monachos eisdem associent, cum quibus vitam regularem ducere possint.

SUMMARIUM.

Episcopus cogere potest Prælatum Regularem, ut per secularem Clericum regatur Prioratus, si non sufficiant redditus Prioratus talis pro socio regulari.

Notandum unicum. Episcopus cogere potest Prælatum regularem, ut Prioratum, cujus facultates non sufficiunt plurium monachorum ibi habitantium sustentatione, patiatur regi per secularem Clericum; eò quòd monachi juxta Lateran. Conc. habitare non debeant in parochijs, vel Prioratibus, nisi sociati cum alijs fratribus, ita, ut vitam simul regularem ducant; & ita non unus tantum, sed plures socij requiruntur, juxta *c. 2. de statu monach & c. precedens secundum integram lectionem*, eodemque modo DD. aliquos intellexisse testatur *Hosienfis hic*, quibus contradicit *And.* fateor tamen proximè præcedentibus sæculis non fuisse observatum, atque hodierno jure, si Ordo permittat, ut monachus extra monasterium degens Prioratum, vel parochiam monasterio unitam administret, satis esse ipsi unum socium ad jungere, prout non obitante *Pi.* constitutione Greg. XIII.

vivâ voce declarâsse dicitur, apud *Quarant.* in *Bullarij summa v. Vicarius fol. 631.*

CAPITULVM VLTIMVM.

eodem titulo in Sexto.

Presbytero.

PARAPHRASIS.

Cùm presbyteri, qui à monachis in eodem Ecclesijs Episcopo ad curam animarum præsentantur, & ab eo instituantur, debeant esse perpetui, non possunt per alium, nisi per Episcopum, & quidem ex causa rationabili amoveri, non obitante quovis statuto, aut consuetudine.

SUMMARIUM.

1. *Curati in Ecclesijs parochialibus perpetui debent esse perpetui.*
2. *In parochijs monasterio unitis, presentatio spectat ad monasterium; approbatio, & institutio ad Episcopum.*
3. *Uti & destitutio talium inferiorum.*

Notandum primum. Qui in Ecclesijs parochialibus ponuntur curati, debent esse perpetui, & intitulati, spectando communi jure. Ita notavit *Gloss. hic c. perpetui*, & colligitur ex *c. 2. disp. 7.* Dicitur autem hic perpetuum, quod durat ad hominis vitam, juxta *L. 1. ff. pro socio.*

Notandum secundum. Si in parochijs, quæ monasterio pleno jure, id est, quoad temporalia, & spiritualia unitæ sunt, instituendus sit Vicarius seularis, presentatio spectat ad monasterium; examinatio autem personæ, approbatio, & institutio, consequenter & depositio ad Episcopum. Ratio est, quia parochia ratione curæ plebis manet seularis, & Episcopo subdita; neque enim potest Episcopus curam & jurisdictionem spiritualem erga Ecclesias & plebes deprecate, *argum. L. penult. ff. de officio presbiteri. c.*

sum Venerabilis 21. de cons. & notat hic Anchoranus colum. 1. Franc. n. 3.

Norandum tertium. Nulla consuetudine aut statuto introduci potest, ut in Ecclesijs curatis, quæ Episcopo subjectæ sunt etiam quoad institutionem ministrorum, instituti, & intitulati per alium removeantur, quàm per Episcopum. Ita colligit *hic Franc. n. 2.* esset enim directè contrarium jurisdictioni Episcopali, atque Ecclesijs no-

xium, si ministros ab Episcopo institutos, eidemque subditos, alius, v. g. monasterij Abbas, amovere, sive destituere posset; interim nihil obstat, quòd minus per privilegium, ac præscriptionem, jus non tantùm instituendi, sed etiam destituendi ministros, à Clericis in dignitate constitutis, & Prælati acquiri possit, juxta ea, quæ dixi *in disp. de jurisdictione* *sonc. 77.*

TITULUS XXXVIII.

DE JURE PATRONATUS.

Uia ad Capellas monachorum unitas monasterio frequenter competit jus præsentandi presbyteros; ad multa etiam beneficia, de quibus superioribus Titulis dictum fuit, Clericorum institutio fiat ad præsentationem patroni, idè de Jure Patronatùs hoc in loco tractatur.

CAPITULUM I.

Relatum.

PARAPHRASIS.

Ad Synodum Cabilonensem sub Carolo Magno perlatum erat, cum inter hæredes fundatoris, ac Patroni discordiæ ortæ essent, quòd Ecclesia in plures partes fuerit divisa, quarum singulæ suos habeant presbyteros: decernit itaque Synodus, Ecclesiam inter hæredes Patroni dividi non debere, sed si controversia inter illos orta sit, propter quam presbyter officio suo canonicè fungi non possit, & res componi nequeat, prohibendum esse ab Episcopo, ne in ea Ecclesia missarum solemnitas celebrentur, donec ad concordiam redeant hæredes, & Ecclesia Sacerdotem

canonicè institutum habeat, qui suum ministerium liberè exerceat.

SUMMARIUM.

1. *Si plures sint Patroni hæredes, quid faciendum circa præsentationem?*
2. *In discordia patronorum, qui ad concordiam adigi non possunt, quid Episcopo faciendum?*

Notandum primum. Si plures sint Patroni hæredes, Jus Patronatùs, & præsentationis inter se dividere non possunt, ut unus in una parte Ecclesiæ, alius in alia, presbyterum collocet, Rationem dat *Gloss. hic*, quia Jus Patronatùs est quid simplex, & indivisibile, atque idè pluribus ita competit, ut singuli habeant in solidum. Veruntamen ad evitandas discordias, quæ facile oriri possunt inter patronos, dum alius hunc, alius illum Clericum judicat esse præferendum, remedium indicatur, & permittitur *in Clement. 2. hoc tit.* ut patroni jus præsentandi inter se dividant, ratione temporis, & alternis vicibus præsentent, sive in una Ecclesia, sive in pluribus; idè quæ dicendum, si duo patroni annos, aut menses inter se partiantur, v. g. si mensis, vel annus sit in numero pari, pertineat præsentatio

Nnn

ad